ДАНЪК ВЪРХУ РАЗХОДИТЕ ОБЕКТИ НА ОБЛАГАНЕ С ДАНЪК ВЪРХУ СОЦИАЛНИТЕ РАЗХОДИ, ПРЕДОСТАВЕНИ В НАТУРА

I. ОПРЕДЕЛЕНИЕ ЗА „СОЦИАЛНИ РАЗХОДИ, ПРЕДОСТАВЕНИ В НАТУРА”

Терминът **„Социални разходи, предоставени в натура”** е дефиниран с § 1, т. 34 от ДР на ЗКПО.

> **„Социални разходи, предоставени в натура**" са отчетените като разходи социални придобивки по чл. 294 от Кодекса на труда и предоставени по реда и начина, определени от чл. 293 от Кодекса на труда или от ръководството на предприятието. Социалните придобивки трябва да са достъпни за всички работници и служители и за лицата, наети по договор за управление и контрол. Не е налице предоставяне на социални разходи в натура, когато между работодателя или възложителя и лицата по изречение второ са налице парични взаимоотношения под каквато и да е форма по отношение на получените социални придобивки.

II. ОБЕКТИ НА ОБЛАГАНЕ С ДАНЪК ВЪРХУ СОЦИАЛНИТЕ РАЗХОДИ, ПРЕДОСТАВЕНИ В НАТУРА

С данък върху разходите са облагат **документално обоснованите социални разходи, предоставени в натура** на работници и служители и лица наети по договор за управление и контрол /наети лица/. Към тях се включват и разходите за:

- ✓ Вноски (премии) за допълнително доброволно осигуряване, за доброволно здравно осигуряване и за застраховки „Живот“;
- ✓ Ваучери за храна на електронен носител.

III. КРИТЕРИИ ЗА КВАЛИФИЦИРАНЕТО НА РАЗХОДИТЕ КАТО СОЦИАЛНИ И ТЯХНОТО ПРИЗНАВАНЕ ЗА ДАНЪЧНИ ЦЕЛИ

На основание чл. 204 във връзка с § 1, т. 34 от ДР на ЗКПО се извеждат следните критерии, които трябва да бъдат изпълнени кумулативно, за да може определени разходи да се квалифицират като социални и да се обложат с данък върху разходите, а именно:

- ✓ Предоставени са в натура;
- ✓ Документално са обосновани;
- ✓ Предоставени са на работници и служители и на лица, наети по договори за управление и контрол;
- ✓ Социални придобивки по чл. 294 от КТ;
- ✓ Предоставени са по ред и начин, определени с чл. 293 от КТ (предоставени са с решение на общото събрание на работниците и служителите) **или** от ръководството на предприятието;
- ✓ Достъпни са за всички работници и служители и за лицата наети по договор за управление и контрол. Това означава, че всички работници и служители могат да се възползват от социалните придобивки, предоставени от работодателя;
- ✓ Отчетени са като разходи.

IV. СОЦИАЛНИ РАЗХОДИ, КОИТО НЕ СА ПРЕДОСТАВЕНИ В НАТУРА

Социалните разходи, които не са предоставени в натура, а под формата на пари на работниците и служителите или на лицата наети по договори за управление не са обект на облагане по реда на ЗКПО. **Тези суми се квалифицират като доход на физическите лица и се облагат при условията и по реда на ЗДДФЛ.**

V. ОСВОБОДЕНИ ОТ ОБЛАГАНЕ СОЦИАЛНИ РАЗХОДИ

1. Социални разходи за вноски (премии) за допълнителното доброволно осигуряване и застраховки „Живот”

Не се облагат с данък **разходите в размер до 60 лв.** (30.68 евро) месечно за всяко наето лице за вноски (премии) за допълнително доброволно осигуряване, за доброволно здравно осигуряване и за застраховки „Живот“.

За да могат данъчно задължените лица да се възползват от това данъчно облекчение, е необходимо да бъде изпълнено следното условие - към края на месеца, през който са начислени разходите, данъчно задълженото лице няма подлежащи на принудително

изпълнение публични задължения. За целите на предходното изречение не са налице задължения, когато към края на месеца, през който са начислени разходите, задълженията не са отразени в данъчно-осигурителната сметка или не са отразени като предявени за принудително изпълнение в Националната агенция за приходите.

По смисъла на § 1, т. 53 от ДР на ЗКПО във връзка с § 1, т. 12 от ДР на ЗДДФЛ „**допълнително доброволно осигуряване**“ е осигуряването по част втора, дялове трети и четвърти от Кодекса за социално осигуряване, както и доброволното осигуряване, осъществявано съгласно законодателството на държава - членка на Европейския съюз, на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство или на друга държава - членка на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, от институция, която извършва дейности, пряко свързани с пенсионното осигуряване или с осигуряването за професионална квалификация и безработица.

Съгласно § 1, т. 54 от ДР на ЗКПО във връзка с § 1, т. 13 от ДР на ЗДДФЛ „**доброволно здравно осигуряване**“ е осигуряването по глава трета от Закона за здравното осигуряване, както и дейността по доброволно здравно застраховане, осъществявана съгласно законодателството на държава - членка на Европейския съюз, на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство или на друга държава - членка на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, от институция, която извършва дейност по доброволно (допълнително) здравно застраховане.

Според § 1, т. 55 от ДР на ЗКПО във връзка с § 1, т. 14 от ДР на ЗДДФЛ „**застраховки „Живот**“ са сключваните от:

а) застрахователи, лицензирани съгласно Кодекса за застраховането, или от застрахователи със седалище в държава - членка на Европейския съюз, или в друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, извършващи дейност при условията на правото на установяване или на свободата на предоставяне на услуги:

аа) застраховка „Живот“, която включва застраховка само за достигане на определена възраст, застраховка само за смърт, застраховка за достигане на определена възраст или за по-

ранна смърт, посочена в т. 1, буква „а“ и т. 3, буква „а“ от раздел I на приложение № 1 от Кодекса за застраховането;

бб) застраховка с изплащане на анюитети (пенсия или рента) по т. 1, буква „б“ и т. 3, буква „б“ от раздел I на приложение № 1 от Кодекса за застраховането;

б) застрахователи със седалище в държава - членка на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, застраховки, аналогични на застраховките по буква „а“.

2. Социални разходи за ваучери за храна на електронен носител

✓ **Освобождаване от облагане на социалните разходи за ваучери за храна на електронен носител**

Терминът „ Ваучери за храна на електронен носител” е дефиниран в §1, т. 36а от ДР на ЗКПО.

„Ваучери за храна на електронен носител“ са платежни инструменти, които могат да бъдат използвани само по ограничен начин и отговарят на условията по чл. 2, ал. 1, т. 11, буква „в“" от Закона за платежните услуги и платежните системи, предоставени чрез работодателя на работниците и служителите, включително на тези по договори за управление, които се използват за заплащане на храна и хранителни продукти в ресторанти, заведения за бързо обслужване и обекти за търговия с храни, включително магазини за хранителни стоки, супермаркети, хипермаркети и други, осъществяващи дейност в съответствие с изискванията на Закона за храните, съгласно сключен договор за обслужване с оператор. Ваучерите за храна на електронен носител не са електронни пари по смисъла на Закона за платежните услуги и платежните системи. Електронен носител може да бъде физически електронен носител или виртуален електронен носител и се зарежда само с ваучери за храна от оператор.

ВАЖНА ОСОБЕНОСТ е налице по отношение на ваучерите за храна на електронен носител, която не съществуваше по отношение на ваучерите на хартиен носител. Тази особеност произтича от разпоредбите на чл. 2, ал. 3 и чл. 32, ал. 5 от ***Наредба № 7 от 9 юли 2003 г. за условията и реда за издаване и отнемане на разрешение за извършване на дейност като оператор на ваучери за храна и осъществяване дейност като оператор***

(Наредба №7). Съгласно чл. 2, ал. 3 от Наредба № 7 чрез ваучерите за храна на електронен носител работодателите предоставят на лица, работещи по трудови правоотношения и по договори за управление, наричани по-нататък „ползватели“, средства за храна ежемесечно **до размера на данъчното облекчение по чл. 209а, ал. 1 от ЗКПО**, отделно от възнаграждението им. В чл. 32, ал. 5 от Наредба №7 е постановено, че при издаване на ваучери за храна на електронен носител по предоставена индивидуална квота по чл. 41 операторите са длъжни да следят за изпълнение на чл. 209а, ал. 1 от ЗКПО, като **не допускат издаването (зареждането) на ваучери за храна на електронен носител над определената максимална сума месечно** за всяко наето лице.

От цитираните разпоредби е видно, че работодателите нямат право да предоставят ваучери за храна на електронен носител в размер, по-голям от 200 лв. (102,26 евро) месечно на всяко наето лице.

Съгласно чл. 209а, ал. 1 от ЗКПО не се облагат с данък социалните разходи по чл. 204, ал. 1, т. 2, буква „в“ в размер до 200 лв. (102,26 евро) месечно, предоставени под формата на ваучери за храна на електронен носител на всяко наето лице, когато са налице едновременно следните условия:

1. договореното основно месечно възнаграждение на лицето в месеца на предоставяне на ваучерите е не по-малко от средномесечното договорено основно възнаграждение на лицето за предходните три месеца;

2. към края на месеца, през който са начислени разходите за ваучери, данъчно задълженото лице няма подлежащи на принудително изпълнение публични задължения; за целите на предходното изречение не са налице задължения, когато към края на месеца, през който са начислени разходите, задълженията не са отразени в данъчно-осигурителната сметка или не са отразени като предявени за принудително изпълнение в Националната агенция за приходите;

3. ваучерите са предоставени на данъчно задълженото лице от лице, получило разрешение за осъществяване на дейност като оператор от министъра на финансите.

На основание чл. 209а, ал.2 от ЗКПО право да осъществява дейност като оператор има лице, получило разрешение от министъра на финансите, което:

1. има внесен основен (регистриран) капитал не по-малко от 2 млн. лв. (1 022583,76 евро) към момента на подаване на документите за издаване на разрешение;

2. е регистрирано по Закона за данък върху добавената стойност;

3. не е в производство по несъстоятелност или в ликвидация;

4. няма подлежащи на принудително изпълнение публични задължения към момента на подаване на документите за разрешение;

5. се представлява от лица, които:

а) не са осъждани за умишлено престъпление от общ характер, освен ако са реабилитирани, като за българските граждани обстоятелството относно съдимостта се установява служебно;

б) не са били членове на управителен или контролен орган на дружество, прекратено с обявяване в несъстоятелност през последните две години, предхождащи датата на решението за откриване на производство по несъстоятелност, ако са останали неудовлетворени кредитори;

6. разполага с ваучер за храна на електронен носител, който отговаря на следните изисквания:

а) съдържа уникален идентификационен номер, който позволява индивидуализиране и проследяване на електронния носител;

б) съдържа фирмата на оператора и единния идентификационен код, определен от Агенцията по вписванията, съответно единния идентификационен код по БУЛСТАТ;

в) съдържа фирмата на работодателя и единния идентификационен код, определен от Агенцията по вписванията, съответно единния идентификационен код по БУЛСТАТ;

г) съдържа текст със забрана за тегленето на пари в брой от ваучера за храна на електронен носител;

д) съдържа текст със забрана за покупка на вино, спиртни напитки, пиво и тютюневи изделия чрез ваучери за храна на електронен носител;

е) съдържа срок на валидност на електронния носител, ако е приложимо;

ж) съдържа думите „ваучер за храна по чл. 209а от ЗКПО“ и „валиден само в България“;

7. е удостоверило техническата готовност за издаване на ваучери за храна на електронен носител, включително по отношение на това, че ваучерите за храна на електронен носител:

а) поддържат възможност за проследимост на трансакциите;

б) поддържат възможност за идентифициране на фирмата на оператора и единния идентификационен код, определен от Агенцията по вписванията, съответно единния идентификационен код по БУЛСТАТ;

в) поддържат възможност за идентифициране на фирмата на работодателя и единния идентификационен код, определен от Агенцията по вписванията, съответно единния идентификационен код по БУЛСТАТ;

г) поддържат техническо ограничение за тегленето на пари в брой от ваучера за храна на електронен носител;

д) поддържат възможност за проверка на уникалния номер на получената от оператора индивидуална квота, по която е предоставен ваучерът за храна на електронен носител, както и дата на издаване на заповедта на получената от оператора индивидуална квота, по която е предоставен ваучерът за храна;

е) използват публично документирани средства за техническа защита;

ж) поддържат техническо ограничение за използване извън територията на Република България;

з) отговарят на други технически изисквания, определени с наредбата по ал. 6.

Съгласно чл.209а, ал. 3 от ЗКПО разрешението се издава от министъра на финансите след съгласуване с Българската народна банка по отношение на съответствието с изискванията на Закона за платежните услуги и платежните системи. Отказ за издаване на разрешение се извършва с мотивирана писмена заповед на министъра на финансите на кандидат, който не отговаря на някое от изискванията по ал. 2 или който е представил неверни данни или информация. Разрешението се отнема, когато операторът:

1. престане да отговаря на някое от изискванията по ал. 2, 8 - 13;

2. престане да осъществява дейност;

3. не е осъществявал дейност през предходните две години, от които за годината преди предходната е получил първа индивидуална квота;

4. е предоставил на работодатели ваучери за храна на електронен носител по получена индивидуална квота за предоставяне на ваучери за храна на електронен носител, които са с номинална стойност, превишаваща тази индивидуална квота, или е предоставил ваучери за храна на електронен носител, без да е получил индивидуална квота.

Лице с отнето разрешение няма право да кандидатства за ново разрешение в срок от две години след датата на заповедта по ал. 4.

На основание чл.209а, ал. 4 от ЗКПО издаването, отказът за издаване на разрешение или отнемането на издаденото разрешение се извършва с писмена заповед на министъра на финансите. Заповедта по изречение първо за издаване или отказ се издава в срок от 30 работни дни от подаване на заявлението по реда на наредбата по ал. 6.

Отказът за издаване на разрешение и отнемането му може да се оспорват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Редът за издаване и отнемане на разрешението, условията и редът за издаване на ваучери за храна на електронен носител, характеристиките на издаваните ваучери, условията за организирането и контролът върху осъществяването на дейност като оператор се определят с наредба на министъра на труда и социалната политика и министъра на финансите, съгласувана с Българската народна банка.

Общата годишна квота за предоставяне на ваучери за храна на електронен носител се утвърждава със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

Операторът използва получените суми от работодателите по предоставените им ваучери за храна само за погасяване на задължения към доставчиците, сключили договор за обслужване с оператора, или за възстановяване номиналната стойност на ваучерите за храна, предявени от работодатели, в случаите на отнемане разрешението на оператора.

Съгласно чл. 209а, ал. 9 от ЗКПО, когато:

1. сетълментът на платежни операции, извършени с ваучери за храна на електронен носител, се извършва от лицензиран от Българската народна банка системен оператор на

система с окончателност на сетълмента, обработваща платежни операции, свързани с карти, операторът на ваучери, когато не е лицензиран доставчик на платежни услуги, сключва договор с банка, платежна институция или дружество за електронни пари, лицензирани от Българската народна банка, или с клон на банка, платежна институция или дружество за електронни пари, извършващ дейност на територията на Република България;

2. сетълментът се извършва съгласно правила на международни картови схеми, обработващи платежни операции, свързани с карти, операторът на ваучери доказва това пред министъра на финансите чрез представяне на договор;

3. операторът на ваучери за храна се разплаща директно с доставчиците, с които има сключен договор, това се доказва с декларация от оператора пред министъра на финансите и информация към Националната агенция за приходите.

Операторът сключва договори за обслужване с ваучери за храна на електронен носител само с доставчици, които са регистрирани по Закона за данък върху добавената стойност и са идентифицирани с уникален идентификационен номер на ниво платежна схема, който да позволи на операторите на ваучери за храна да оторизират трансакциите с ваучери за храна, само за онези доставчици, които имат валиден договор за обслужване с оператор.

В случаите по ал. 9 системният оператор не може да налага допълнителни ограничения на операторите на ваучери за храна извън предвидените в този закон и актовете по неговото прилагане и не може да прилага различни ценови условия за различни оператори на ваучери за храна и търговци.

Оператор на ваучери за храна не може да налага допълнителни условия за сключване на договор с работодател извън предвидените в този закон и актовете по неговото прилагане.

За ваучера за храна на електронен носител и за плащанията, извършвани с него, наетите лица не заплащат комисиони и такси.

Производител или разпространител на терминали и устройства, използвани за платежни услуги, не може да налага ограничения за използване на ваучери за храна на електронен носител в случаите по ал. 9.

ДАНЪК ВЪРХУ РАЗХОДИТЕ ОБЕКТИ НА ОБЛАГАНЕ С ДАНЪК ВЪРХУ СОЦИАЛНИТЕ РАЗХОДИ, ПРЕДОСТАВЕНИ В НАТУРА

Министърът на финансите може веднъж годишно, в срок до 1-ви март, да определя максимален размер на комисионата за участниците в издаването и използването на ваучери за храна на електронен носител. Определените максимални размери влизат в сила от следващата календарна година.

За нарушение на посочените изисквания към операторите са предвидени следните санкции:

Съгласно чл. 277а, ал. 1 от ЗКПО лице, което е предоставило на работодатели ваучери за храна на електронен носител по получена индивидуална квота, които са с номинална стойност, превишаваща тази индивидуална квота, се наказва с имуществена санкция в размер на превишението на номиналната стойност на предоставените на работодатели ваучери за храна на електронен носител по получената индивидуална квота над тази индивидуална квота, но не по-малко от 2000 лв. (1022,58 евро).

В ал. 2 на чл. 277а е предвидено, че лице, което е предоставило на работодатели ваучери за храна на електронен носител, без да е получило индивидуална квота, се наказва с имуществена санкция в размер на номиналната стойност на предоставените на работодатели ваучери за храна на електронен носител, но не по-малко от 2000 лв. (1022,58 евро).

На основание чл. 277а, ал. 3 лице, което е предоставило на работодатели ваучери за храна на електронен носител, които не отговарят на условията и реда за отпечатване и/или издаване на ваучери за храна на електронен носител, определени с наредбата по чл. 209, ал. 6 и по чл. 209а, ал. 6, се наказва с имуществена санкция в размер на номиналната стойност на предоставените ваучери за храна на електронен носител, но не по-малко от 2000 лв. (1022,58 евро).

Оператор на ваучери за храна на електронен носител, който не представи справка за предоставените и изплатени (осребрени) ваучери на електронен носител, се наказва с имуществена санкция в размер от 1000 до 1500 лв., (от 511,29 евро до 766,94 евро), а при повторно нарушение - в размер от 2000 до 2500 лв. (от 1022,58 евро до 1278,23 евро) (чл. 277б от ЗКПО).

Оператор на ваучери за храна на електронен носител, който не изпълни изискванията на чл. 209, ал. 8 и чл. 209а, ал. 8 за плащания във връзка с предоставени ваучери за храна на електронен носител, се наказва с имуществена санкция в размер от 10 000 до 15 000 лв., а при повторно нарушение – от 20 000 до 30 000 лв. (от 10225,83 евро до 15338,76 евро) (чл. 277в от ЗКПО).

3. Социални разходи за транспорт на работници и служители и лицата, наети по договор за управление и контрол

3.1. Не се облагат с данък социалните разходи, предоставени в натура за транспорт на работници и служители и на лица наети по договори за управление и контрол от местоживеенето до месторабoтата и обратно (чл. 210, ал.1 от ЗКПО).

3.2. Освобождаването от облагане с данък **не се прилага в случаите, когато транспортът е осъществен с** (чл. 210, ал. 2 от ЗКПО)**:**

- ✓ **лек автомобил** (понятието „лек автомобил" е дефинирано с §1, т. 37 от ДР на ЗКПО. Лек автомобил е този, определен в Закона за движението по пътищата).
- ✓ **допълнителни автобусни линии** (понятието „допълнителни автобусни линии е дефинирано с §1, т. 38 от ДР на ЗКПО). Допълнителни автобусни линии са автобусни линии по утвърдена транспортна схема с режим на движение, осигуряващ възможност за спиране, слизане и качване по желание на пътниците на разрешените за това места, допълващи основните линии на градския транспорт, без да ги дублират напълно.

3.3. Освобождаването от облагане с данък **се прилага в случаите, когато транспортът е осъществен с лек автомобил, но само при наличието на следните обстоятелства** (чл. 210, ал. 3 от ЗКПО):

- ✓ транспортът се осъществява до трудно достъпни и отдалечени райони и
- ✓ без извършването на разхода данъчно задълженото лице не може да осигури осъществяването на дейността си.

ПРАКТИКА:

ДАНЪК ВЪРХУ РАЗХОДИТЕ ОБЕКТИ НА ОБЛАГАНЕ С ДАНЪК ВЪРХУ СОЦИАЛНИТЕ РАЗХОДИ, ПРЕДОСТАВЕНИ В НАТУРА

ZKPO_BK-30-12532

ZKPO_24-34-90.doc

ZKPO_M-24-36-39.docx

M-24-36-41.doc